

İki Antlaşma

SEBT GÜNÜ

KONUyla İLGİLİ METİNLER: Gal 4:21–31; Yar 1:28; 2:2, 3; 3:15; 15:1–6; Çıkış 6:2–8; 19:3–6.

HATIRLAMA METNİ: “Oysa göksel Yerusâlim özgürdür, annemiz odur” (Galatyalılar 4:26).

Eski Ahit’in otoritesini reddeden Mesih inanlıları, sık sık Sina Dağında yasaların verilisinin müjde ile bağdaşmaz olduğunu öne sürerler. Sina’da verilen antlaşmanın, kurtuluşun yasaya itaati temel aldığı insanlık tarihindeki bir çağı, bir muafiyeti temsil ettiği sonucuna varırlar. Fakat insanlar yasanın talep ettiği şeye erişmede başarısız olduklarından dolayı, Allah (öyle söylerler) İsa Mesih’in erdemleri aracılığıyla bir lütuf antlaşması getirmiştir. O halde onların bu iki antlaşmadan anladığı şey şudur: eskisi yasa üzerine, yenisi lütuf üzerine kuruludur.

Ancak bu görüş ne kadar yaygın olursa olsun yanlıştır. Kurtuluş hiçbir zaman yasaya itaat sayesinde olmadı; başlangıçtan beri dinî Yahudilik, hep bir lütuf diniydi. Pavlus’un Galatya’da karşı koyduğu legalizm bir sapkınlıktı, sadece Hıristiyanlık’tan değil, Eski Ahit’ten de. İki antlaşma, zamanla ilgili bir mesele değildir; aksine insan davranışlarının yansımasıdır. Onlar Kayin ve Habil’e kadar uzanan, Allah ile ilişki kurma çabasında iki farklı tarzı temsil eder. Eski antlaşma, Kayin gibi yanlışlıkla Allah’ı hoşnut etme aracı olarak kendi itaatine dayanan birini temsil ederken, buna karşın yeni antlaşma, Habil gibi tamamen vaat ettiği her şeyi yapan Allah’ın lütfuna dayanan birinin tecrübesini temsil eder.

*2 Eylül Sebât Günü’ne hazırlık için bu haftanın konusunu çalışın.

Antlaşma Temelleri

Birçokları, Pavlus'un Galatyalılar 4:21–31'deki İsrail tarihi yorumunu, onun mektubundaki en zor pasaj olarak değerlendirir. Zira bu çok karmaşık bir iddia olup, Eski Ahit'teki kişiler ve olaylar konusunda çok geniş bir bilgiyi gerektirir. Bu pasajı anlamamanın ilk adımı, Pavlus'un iddiasının merkezi olan Eski Ahit kavramı hakkında temel bir anlayışı gerektirir: antlaşma kavramını.

"Antlaşma" olarak çevrilen sözcüğün İbranicesi *berit*'dir. Eski Ahit'te neredeyse üçyüz kez geçer ve bağlayıcı bir kontratı, sözleşmeyi veya anlaşmayı ima eder. Binlerce yıl boyunca antlaşmalar, insanlar ve eski Yakındoğu'daki uluslar arasında ilişkileri belirlemek açısından tamamlayıcı bir rol oynamışlardır. Antlaşmalar, sürecin bir parçası olarak çoğunlukla antlaşma yapılırken hayvan kanı dökülmesini (gerçek anlamıyla "söz kesmek") gerektirir. Hayvanların öldürülmesi, antlaşma vaatlerini ve şartlarını tutmayan tarafa ne olacağını sembolize eder.

"Adem'den İsa'ya dek Allah, gelecek olan Kurtarıcı'ya odaklı ve Davudî antlaşmada doruğa ulaşan birtakım antlaşma vaatleri serisi aracılığıyla insanlıkla anlaşmıştı (Yar 12:2, 3; 2Sa 7:12–17; Ysa 11). Allah Babil tutsaklığında, Davudî Mesih'in gelişyle (Hez 36:26–28; 37:22–28) ilişkili olarak, İsrail'e çok daha etkili bir 'yeni antlaşma' (Yer 31:31–34) vaat etmişti."—Hans K. LaRondelle, *Our Creator Redeemer* (Berrien Springs, Mich.: Andrews University Press, 2005), S. 4.

Günahattan önce Aden Bahçesinde Allah'ın Adem ile yaptığı orijinal antlaşmanın temeli neydi? Yar 1:28; 2:2, 3, 15–17.

Evlilik, fiziksel çalışma ve Sebt Günü, yaratılış antlaşmasının genel koşullarının parçasıyken, onun asıl odak noktası yasak meyveyi yememek konusundaki Allah'ın emriydi. Antlaşmanın temel doğası, "itaat et ve yaşa!" Allah ile uyum içinde yaratılmış bir doğayla, Rab imkânsız talep etmedi. İtaat insanlığın doğal eğilimiydi; ancak Adem ve Havva doğal olmayan bir şey yapmayı seçtiler ve bu eylemleriyle sadece yaratılış antlaşmasını ihlâl etmekle kalmayıp, artık günahla bozulmuş insanlığın onun koşullarını yerine getirmesini olanaksız hale getirdiler. Allah, Adem ve Havva'nın kaybettiği ilişkiyi yeniden restore etmeliydi. O, bunu Kurtarıcı'nın ebedî vaadini temel alan lütuf antlaşmasıyla derhal yürürlüğe koydu (Yar 3:15).

Kutsal Kitap'taki ilk müjde vaadinin yer aldığı Yaratılış 3:15'i okuyun. Bu ayetin neresinde Mesih'teki umudumuza ilişkin ipucunu görüyorsunuz?

İbrahim ile Yapılan Antlaşma

Yaratılış 12:1–5’de Allah Avram’a hangi antlaşma vaatlerini verdi? Avram’ın yanıtı ne oldu?

Allah’ın Avram’a verdiği ilk vaatler, Eski Ahit’in en güçlü pasajlarından birini oluşturmaktadır. Bu ayetlerin hepsi Allah’ın lütfu hakkındadır. Vaatleri yapan Avram değil, Allah’tır. Avram, ne Allah’ın lütfunu hak edecek bir şey yapmıştır, ne de Allah ve Avram’ın birlikte çalışarak bu antlaşmayı öne sürdüklerine dair bir gösterge vardır. Tüm vaatleri Allah yapmıştır. Buna karşın Avram Allah’ın vaadinin kesinliğine inanmaya çağılmıştı, öyle çürük bir “imanla” değil, aksine geniş ailesini terk ederek (hem de yetmiş-beş yaşında!) Allah’ın vaat ettiği ülkeye göç ederek.

“İbrahim’e ve onun aracılığıyla da tüm insan varlığına bildirilen ‘berketler’ ile Yaratıcı, kurtarıcı amacını yenilemişti. Cennette Adem ve Havva’yı ‘kutsamış’ (Yar 1:28, 5:2) ve tufandan sonra ‘Nuh’u ve oğullarını kutsamıştı’ (9:1). Bu yolla Allah daha önce vaad ettiği, insanlığı kurtaracak, kötüyü yok edecek ve Cennet’i yeniden düzenleyecek Kurtarıcı’yı açıklamıştı (Yar 3:15). Allah, ‘tüm insanları’ kutsamak için vaad ettiği evrensel desteğini böylece teyit etmişti.”—Hans K. LaRondelle, *Our Creator Redeemer*, S. 22, 23.

Vaat edilen oğulun doğması için on yıl bekledikten sonra, Allah’ın vaadi konusunda Avram’ın kafasında nasıl bir soru var? Yar 15:1–6.

Hiçbir zaman soruları ve şüphesi olmayan bir iman adamı olarak Avram’ı övmek çok kolay. Ancak Kutsal Yazı farklı bir tablo çiziyor. Avram inandı, fakat bu yol boyunca kafasında birçok soruları da vardı. Onun imanı, gelişmekte olan bir imandı. Markos 9:24’deki baba gibi, Avram aslında Allah’a Yaratılış 15:8’de şöyle demişti, “İman ediyorum, imansızlığımı yenmeme yardım et.” Yanıt olarak Allah, onunla resmen bir anlaşma yaparak, Avram’a vaadinin ne kadar kesin olduğunu gösterdi (Yar 15:7–18). Bu pasajı bu kadar şaşırtıcı yapan şey, Allah’ın İbrahim’le anlaşma yapması değil, Allah’ın böyle bir şey yapmaya tenezzül etmiş olmasıdır. Eskiden hizmetkârlarıyla bağlayıcı sözleşmeler yapma fikrine soğuk bakan Yakın Doğu’daki diğer liderlerden farklı olarak, Allah sadece Söz vermekle kalmamış, aynı zamanda sembolik olarak kesilmiş hayvanlarla, o değerli yaşamını riske atmıştı. Tabii ki İsa sonunda vaadini gerçekleştirme adına Golgota’da yaşamını vermişti.

İman ve inançla eriştiğin, olanaksız gibi görünen alanlardan bazıları nelerdir? Ne olursa olsun bunu sürdürmeyi nasıl öğrenebilirsin?

İbrahim, Sara ve Hacer

Pavlus neden Hacer'in olayını küçümseyen bir görüş açısına sahip?
Gal 4:21-31, Yaratılış 16. Bu Eski Ahit öyküsünü kullanmakla, Pavlus kurtuluş hakkında ne gibi önemli bir noktaya değiniyor?

Yaratılış öyküsünde Hacer'in yeri, Allah'ın vaadine inanmada başarısız olan Avram ile yakından ilişkilidir. Avram'ın ev halkından Mısırlı bir köle olan Hacer, Avram'ın Allah'ın vaadine inanmamasının ilk örneği olan bir olayla ilişkili olarak, büyük olasılıkla Saray'a takas olarak firavunun verdiği birçok armağandan biriydi (*Yar 12:11-16*).

Vaat edilen çocuğun doğmasını on yıl bekledikten sonra, Avram ve Saray çocuksuz kalmıştı. Allah'ın onların yardımına ihtiyacı olduğu sonucuna varan Saray, Hacer'i Avram'a cariye olarak verir. Bugün için bizlere çok garip gelse de Saray'ın planı bayağı zekiceydi. Eski adetlere göre dişi köle, kısır olan hanımı için vekil anne olarak hizmet edebilirdi. Bu yüzden Saray, kocasıyla Hacer'den doğan her çocuğa kendisininmiş gibi sahip çıkabilirdi. Plana göre bir çocuk üretilmiş olsa da, bu Allah'ın vaat ettiği çocuk değildi.

Bu öyküde, cesaret kırıcı şartlarla karşılaşıldığında, en büyük Allah adamının bile imanının sürçtüğüne ilişkin çok güçlü bir örnek görmekteyiz. Yaratılış 17:18, 19'da, İbrahim Allah'a İsmail'i mirasçısı olarak kabul etmesi için yalvarmış; Rab de tabii ki bu teklifi reddetmişti. İsmail'in doğumundaki tek "mucizevî" unsur, Sara'nın kocasını başka bir kadınla paylaşmaya razı olmasıdır! Bu kadından bir çocuğun doğmasında anormal olan bir şey yoktur, "beden açısından" normal bir çocuk doğmuştur. Eğer İbrahim, şartların bu güvenceye galip gelmesi yerine Allah'ın kendisine vaat ettiği şeye güvenceseydi, bunların hiçbirisi olmaz ve birçok dertten kaçınılmış olunurdu.

İsmail'in doğumuna karşılık, İshak'ın doğumundaki şartlara bakın.
Yar 17:15-19; 18:10-13; İbr 11:11, 12. Bu şartlar neden bu kadar çok İbrahim ve Sara'nın imanını gerektiriyordu?

Allah'ın vaatlerine olan iman eksikliğin, ne tarz bir acı çekmene neden oldu? Bu hatalardan, ne olursa olsun Allah'ın sözüne güvenmeyi nasıl öğrenebilirsin? Allah'ın vaatlerine güvenme kabiliyetini güçlendirebilmek için ne gibi seçimler yapabilirsin?

Hacer ve Sina Dağı (Gal 4:21–31)

Allah, Sina’da halkıyla ne tür bir antlaşma ilişkisi tesis etmek istiyordu? Allah’ın İbrahim’e olan vaadiyle ne gibi benzerlikler taşıyor? Çıkış 6:2–8, 19:3–6, Yas 32:10–12.

Allah İbrahim ile paylaştığı aynı antlaşma ilişkisini, Sina’daki İsrail halkıyla da paylaşmayı arzu ediyordu. Aslında, Yaradılış 12:1–3’te Allah’ın İbrahim’e söylediği sözler ile Çıkış 19’da Musa’ya söylediği sözler arasında benzerlikler mevcuttur. Her iki durumda da Allah kendi halkı için ne yapacağını vurgulamıştır. O’nun lütfunu kazanması için, İsraililer’in herhangi bir şey yapma vaadinde bulunmasını rica etmemiştir; aksine bu bereketlere yanıt olarak itaat etmeliydiler. Çıkış 19:5’de “sözümü dinler” olarak çevrilen ifadenin İbranicesi aslında “dinlemektir.” Allah’ın sözleri, işlerle aklanmayı ima etmez. Allah tam tersine, İbrahim’in O’nun vaatlerine verdiği yanıtın aynısını (en azından çoğu kez!) İsrail’den istemiştir.

Eğer Allah’ın Sina’da İsrail’e sunduğu antlaşma ilişkisi, İbrahim’e verilen ile benzer ise, Pavlus neden Sina Dağı’nı Hacer’in olumsuz tecrübesiyle bir tutuyor? Çıkış 19:7–25; İbr 8:6, 7.

Sina’daki antlaşma, insanlığın günahkârlığına ve tapınak hizmetleriyle simgelenen Allah’ın bol lütfunun çaresine dikkat çekmek içindi. Sina antlaşmasındaki sorunda Allah’ın değil, insanların hatalı vaatlerinin rolü vardı (İbr 8:6). Allah’ın vaatlerine tevazu ve imanla yanıt verecekleri yerde, İsraililer özgüven ile yanıt vermişlerdi. “RAB’bin söylediği her şeyi yapacağız” (Çıkış 19:8). Dörtüzyıldan fazla Mısır’da köle olarak yaşadıkdan sonra, ne Allah’ın görkemine, ne de kendi günahkârlıklarının boyutuna dair gerçek bir anlayışa sahip değillerdi. Tıpkı İbrahim ve Sara’nın Allah’ın vaatlerini gerçekleştirmesine yardımcı olmaları gibi, aynı şekilde İsraililer de Allah’ın lütf antlaşmalarını, kendi iş antlaşmalarına çevirmeye çalıştılar. Hacer, her iki insanî girişimde görülen işlerle kurtuluşla Sina’yı sembolize etmektedir.

Pavlus, Sina’da verilen yasanın kötü veya geçersiz olduğunu iddia etmiyor. Galatyalılar’ın yasayı yanlış kavramalarından söz ediyor. “Yasayı tutmakla Allah’ı memnun etmenin mutlak olanaksızlığına ikna olmaları gerekirken, Allah’ı memnun etmek adına kişisel kaynaklara dayanan, derin bir sabit karar teşvik edildi. Bu nedenle yasa Yahudiler’i Mesih’e yöneltilmede lütfun amacına hizmet etmedi. Aksine onları Mesih’ten ayırdı.”—O. Palmer Robertson, *The Christ of the Covenants* (Phillipsburg, N.J.: Presbyterian and Reformed Publishing Co., 1980), S. 181.

Günümüzde İsmail ve İshak

İsrail tarihine ilişkin Pavlus'un kısa taslağı, hasımlarının İbrahim'in gerçek varisleri olduğunu ve Yerusalıml'ın—Yahudi Hıristiyanlığı ve yasanın merkezi—ise anneleri olduğunu iddia ettikleri kanıtlara bir yanıt vermek için tasarlanmıştı. Suçladıkları diğer uluslardan olan imanlılar gayrimeşruydular; eğer Mesih'in gerçek takipçileri olmak istiyorlarsa, önce sünnet yasanına itaat etmek suretiyle İbrahim'in bir oğlu olmaları gerekiyordu.

Pavlus'un söylediği gerçek ise bunun tam tersidir. Katı bir şekilde yasaya bağlı olanlar, İbrahim'in oğulları değil, İsmail gibi gayrimeşru oğullardı. İmanlarını sünnete dayandırmakla, Sara'nın Hacer ile ve İsraililer'in Sina'da Allah'ın yasasıyla olduğu gibi “bedensel” olana dayanıyorlardı. Ancak diğer uluslardan olan imanlılar doğal nesille değil, İshak gibi doğa-üstü nesille İbrahim'in oğullarıydılar. “Onlar İshak gibi İbrahim'e yapılan vaadin gerçekteşmesiydiler...; İshak gibi özgürlüğe doğuşları ilah lütfun bir etkisiydi; İshak gibi vaat antlaşmasının stnne aittiler.”—James D. G. Dunn, *The Epistle to the Galatians* (London: Hendrickson Publishers, 1993), S. 256.

İbrahim'in gerçek nesli bu dünyada ne ile karşılaşacak? Gal 4:28–31, Yar 21:8–12.

Vaat edilen çocuk olan İshak sadece bereket değil, aynı zamanda muhalefet ve zulüm de getirdi. Zulme referans olarak Pavlus'un aklına Yaratılış 21:8–10'da İshak'ın onurlandırıldığı ve İsmail'in onunla alay ettiği şölen öyküsü gelmektedir. Yaratılış 21:9'daki İbranice sözcük “glmek” demektir, fakat Sara'nın tepkisi, İsmail'in İshak ile alay ettiği veya kkk düşürdüğünü akla getirmektedir. İsmail'in davranışı bugün bizler için çok kayda değer olmasa da, aile içinde ilk doğanın çıkarları gözönüne alındığında, derin bir düşmanlığı göstermektedir. Eski ağlarda birçok yönetici, çocuklar da dahil, potansiyel rakiplerini bertaraf ederek kendi pozisyonlarını güvence altına almaya çalışıyorlardı (*Hak 9:1–6*). İshak muhalefetle karşılaşmış olsa da, babasının mirasçısı olmanın getirdiği sevgi, korunma gibi avantajlara da sahipti.

İshak'ın ruhsal nesli olarak, inanlı topluluğu içinde bile çeşitli güçlükler ve muhalefetle karşılaşmamıza şaşırmamak gerekir.

İmanından dolayı, özellikle sana en yakın olanlardan ne tarzda bir zulüm gördün? Ya da kendine řu etin soruyu sor: imanları için başkalarına zulüm yaptım mı? Bu konuyu düşün.

EK ÇALIŞMA: Ellen G. White, “Mesih’in Lütfu ve Yeni Antlaşma,” S. 201–207, *Geçmişten Sonsuzluğa*, 1. Cilt kitabını okuyun.

“O halde, İbrahim’le yapılan antlaşma kurtuluş vaadini içerdiğine göre Sina’da neden başka bir antlaşma yapılmıştır? Uzun yıllar köle olarak yaşayan halk İbrahim’le yapılan antlaşmanın bilgisini ve ilkelerini yitirmişti. . .

“Tanrı yasasına uyanlar için büyük bereketler vaad etti. “Şimdi sözümü dikkatle dinler, antlaşmama uyarmanız, bütün uluslar içinde öz halkım olursunuz. Çünkü yeryüzünün tümü benimdir. Siz benim için bir kâhinler krallığı, kutsal bir ulus olacaksınız. İsraililer’e böyle söyleyeceksin” (Çıkış 19:5,6). Halk kendi yüreğinin ne denli günahlı olduğunu ve Mesih olmadan Tanrı’nın yasasını tutmalarının olanaksızlığını fark etmemişti. Hiç düşünmeden Tanrı’yla antlaşma yapıverdiler. Bunun ardından daha birkaç hafta bile geçmeden antlaşmayı bozdular ve bir puta tapmaya başladılar. Ne denli günahlı ve Tanrı’nın affına muhtaç olduklarını gördüklerinden İbrahim’le yapılan antlaşmada ve kurbanlarda açıklanan Kurtarıcı’ya ihtiyaç duyduklarını daha iyi anladılar. Artık yeni antlaşmanın bereketlerine hazır dılar.”— Ellen G. White, *Geçmişten Sonsuzluğa*, 1. Cilt, S. 205, 206.

TARTIŞMA SORULARI:

- ❶ Rab ile olan yürüyüşün daha çok “eski ahit mi” yoksa “yeni ahit” tarzında mı? Farkı nasıl bilebilirsin?
- ❷ Kendi yerel inanlı topluluğunda gerginliği arttıran meselelerden bazıları nelerdir? Nasıl çözüme kavuşturuluyor? Kendini “zulüm” kurbanı olarak görsen de, kendinin de zulmedenlerden biri olmadığından nasıl emin olabilirsin? Buradaki ince çizgi nerededir? (Ayrıca bkz. Mat 18:15–17.)
- ❸ Neleri yapıp neleri yapmayacağın konusunda Rab’be kaç kez vaatlerde bulunup, tam tersini yaptın? Bu acı gerçek, lütfu anlamana nasıl yardımcı oldu?

ÖZET: Hacer, İsmail ve Sina’daki İsrail halkının öyküleri, Allah’ın vaatlerini yerine getirmek için kendi çabalarımıza dayanmanın ne kadar saçma olduğunu göstermektedir. Bu kendi doğruluğumuz metodu eski antlaşmaya istinat etmektedir. Yeni antlaşma ise, ilkin günaha düşüşten sonra Adem ve Havva ile tesis edilmiş, İbrahim ile yenilenmiş ve nihayetinde Mesih ile gerçekleşmiştir.